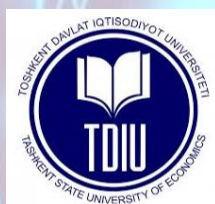

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ
ВАЗИРЛИГИ
МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО СПЕЦИАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН**

**ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

**ЎЗБЕКИСТОНДА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА
МЕНЕЖМЕНТ ВА КОРПОРАТИВ БОШҚАРУВНИНГ АҲАМИЯТИ**

халқаро илмий-амалий конференцияси маъруза тезислари тўплами

**Ўзбекистон, Тошкент ш.,
2020 йил 20 май**

жозибадор бўлиб бораётга молиявий активлар таснифига киради. Яшил облигациялар қайд этилган даромадга эга қарз дастаги бўлиб, атроф-муҳит муҳофазаси ва экологияни яхшилашга қаратилган лойиҳаларни амалга ошириш учун жалб этилган маблағлардир. Ушбу лойиҳалар қайта тикланадиган энергия манбаларини ўзлаштириш, энергия самарадорлигини ошириш, чиқиндиларни бошқариш, ерлардан унумли фойдаланиш, соф транспортировка, тоза сув каби соҳаларни қамраб олади ва бу билан чекланмайди.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, инновацион технологияларни қўллаш орқали яшил иқтисодиётга ўтишда катта ҳажмда инвестициялар талаб қилади. Ўзбекистондаги Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Тараққиёт дастури ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Атроф-муҳит бўйича дастурининг “Ўзбекистон Яшил иқлим жамғармаси ресурсларидан фойдаланишга тайёрлаш дастури” лойиҳаси доирасида жамғарма маблағларидан фойдаланиш учун лойиҳа таклифларини ишлаб чиқиш ва уларни баҳолаш бўйича қўлланмалар ишлаб чиқилди ҳамда миллий экспертлар гуруҳи тайёрланди. “Яшил иқлим жамғармаси” маблағларини олишни хоҳловчи субъектлар ушбу тайёрланган салоҳиятдан фойдаланишлари мақсадга мувофиқдир.

*Г.Т. Закирова, и.ф.н., доцент,
ГТЙИИ*

РАҚАМЛИ ТУРИЗМ СОҲАСИДА ТРАНСПОРТ САЛОҲИЯТИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ЙЎЛЛАРИ

Туризм соҳасининг ривожланиши ҳозирги шароитда темир йўл хизматини ошириш ва бу фаолият билан боғлиқ бўлган барча масалаларни муваффақиятли ҳал этиш ва ижобий натижаларга эришиш, транспорт салоҳияти бошқарувини самарали йўлга қўйишни тақозо этади. Шундай экан, темир йўл транспорти салоҳиятини шакллантириш ва бу борада, у яхши натижаларга эришиши учун замонавий транспорт коммуникация тизимини вужудга келтириш ва барқарор фаолиятини таъминлаш муҳим аҳамиятга эга долзарб масаладир. Бозор иқтисодиёти шароити турли мулк шаклларидаги бизнес субъектларининг вужудга келишига олиб келди.

Аммо темир йўл транспорти фаолиятидаги тажрибалар шунини кўрсатмоқдаки, соҳада бозор иқтисодиётининг хусусиятларини, кучли бозор рақобати шароитида яшовчанлик сирларини, туризм соҳасига оид темир йўл ишларини самарали бошқариш менежменти, темир йўл сервис хизматида бўлган талаб ҳолатини ўрганиш ва уни прогнозлаш маркетинг билимлари тўла ўзлаштириб олинганича йўқ. Шу сабабли ҳам, кўпинча темир йўл тармоқ корхоналарининг фаолиятида бу соҳага етарлича эътибор берилмаяпти.

Ўзбекистон Президенти Ш.М. Мирзиёев таъкидлаганидек, “Туризмни иқтисодиётнинг стратегик тармоғига айлантириш устувор вазифа бўлиб қолиши, ҳукумат олдидаги энг муҳим вазифалардан бири 2020 йилда юртимизга келадиган барча туристлар сонини 7,5 миллионга етказишдан

иборат”²⁵. Шу билан бирга, транспорт соҳасида амалга оширилаётган чоратadbирлар ва шу кунгача мамлакатимиз транспорт салоҳияти, тўлиқ ишга солинмаганлиги қайд этилди.

Бу, ўз навбатида, транспорт салоҳиятини янада яхшилаш, туристларга хавфсиз ва намунали хизмат кўрсатиш, янги хизмат турларини шакллантириш ва сонини кўпайтириш зарурлигини кўрсатади. Транспорт тизимини самарали ташкил этиш соҳасидаги ҳолат танқидий таҳлил қилиниб, мамлакатимиз транспорт салоҳиятидан тўлиқ фойдалана олмаётганлигини таъкидлади ва ўз нутқида транспорт соҳасини ривожлантириш, ушбу соҳанинг келгуси вазифаларини белгилаб олиш юзасидан ҳам фикр-мулоҳазаларни билдирди.

Темир йўл транспорти, бозорнинг муҳим таркибий қисмидир. Шу боис ҳам темир йўл транспортининг ривожланиш масаласи энг асосий ва долзарб муаммолардан бири ҳисобланади. Уни ҳал қилишнинг усулларида бири унинг фаолиятида инновацион менежмент ва рақамли иқтисодиётга оид бошқарув тамойиллари ва усулларида кенг фойдаланиш ҳисобланади. Айнан мана шу сабаб темир йўл транспорти фаолиятини илмий асосланган ҳолда бошқаришнинг энг самарали йўллари кўрсатмоқда. Жаҳон амалиётида туризмда транспорт салоҳиятини янада яхшилаш кўпинча унинг сервис хизматида бўлган талаб ҳолатини ўрганиш ва уни прогнозлаш маркетинг муаммоларининг қай даражада ташкил этилган ҳолатига боғлиқ бўлади.

Туризмнинг ҳозирги шароитида транспорт салоҳияти концепцияси ўзига хос шундай хусусият ва белгиларга эгаки, улар мустақил илмий тадқиқотнинг объекти ҳисобланади. Темир йўл транспорти салоҳиятини янада яхшилаш туризм соҳасининг умумий мақсадларига эришишини таъминлашга йўналтирувчи муҳим омилдир.

Хориждан келтириладиган махсус дизель ёқилғисида ҳаракатланувчи тепловозларда поездларга техник хизмат кўрсатиш электровозларга қараганда, жуда қимматга тушмоқда. Йўловчи ташиш таннарни ҳам кун сайин ошиб кетмоқда, тепловоз юқори тортиш кучини кўп сарфлаши натижасида эса унинг техник хизмат кўрсатиш муддати тезроқ қисқармоқда. Айнан шунинг учун темирйўлчилар олдида, аввало, янги йўналишларни электрлаштириш, уларда тепловоз ўрнига замонавий электровозлар ҳаракатини йўлга қўйиш, ҳаракат тезлиги ва сифатини оширишни таъминлашга қаратилган вазифа қўйилган.

Туризмда темир йўл транспорти салоҳиятини ошириш йўллари, унда йўловчи ташиш сонини кўпайтириш, асосий темир йўл участкаларини электрлаштириш, поезд тортувчи тепловозларни замонавий электровозларга алмаштириш, тезюрак электропоездларини ишга тушириш, бекатлар вокзалида сайёҳлар учун алоҳида махсус кутиш залларини очиш, йўловчилар учун бекат платформаларига алоҳида кириш жойларини ташкил этиш, вокзалга йўловчилар киришини электрон чипталар ва махсус турникетлар орқали амалга

²⁵ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М. Мирзиёев Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномаси. – Т.: Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони ва қарорлари тўплами, 2020 й.

ошириш кабилардан иборат бўлиб, уларни жорий этиш каби масалалар ечимига асосланган²⁶.

Хулоса қилиб айтганда, туризм соҳасида транспорт салоҳиятини ошириш борасида, электрлаштирилган темир йўл линияларини қуриш, электровоз тортиш кучидан фойдаланиш, йўловчилар учун янги йўналишлар очиш каби йўлларида фойдаланилмоқда.

Фикримизча, туризм сервисига оид ташкилий ва амалий ишларни ўз вақтида ҳамда сифатли бажариш учун зарур мутахассислар тури билан таъминлаш, уларни тайёрлаб бориш масалалари юзага келган. Ушбу масалалар ечими комплекс ёндашувни талаб этади ва у соҳа кадрлар бошқармаси эътиборидан четда қолмаслиги тавсия этилади.

*Б.Ж. Ишмухамедов, доцент,
ТДИУ*

ГЛОБАЛ ИҚТИСОДИЙ ИНҚИРОЗ ДАВРИДА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИ ФАОЛИЯТИГА ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИНГ САМАРАЛИ ЙЎНАЛИШЛАРИ

Бугунги кунда глобал иқтисодий ва бошқа хавфларга қарши кураш борасида ривожланаётган давлатларда, хусусан, республикаларда ҳам фақат давлат бюджети механизми етарли эмас. Энг муҳими шундаки, бу сафар эшик қоқиб келаётган глобал инқирознинг нафақат Ўзбекистон учун ҳам хавфлилиги тан олинган, балки унга қарши мутаносиб ва тезкор чоралар ишлаб чиқиш талаб этилмоқда.

Хусусан, глобал иқтисодий инқироз кўлами ва давомийлиги ҳали аниқ баҳоланмаган экан, давлатнинг ресурс имкониятларини қайта тўғри қата тақсимлаб олиш лозимдир.

Иқтисодиётнинг барқарорлигини таъминлаш, хусусан, Ўзбекистон ҳам ривожланиш палласига ўтаётган кичик ва ўрта бизнесни ҳимоялаш ва асраб қолиш, шунингдек, аҳолининг камбағал ва кам таъминланган қисмини ижтимоий қўллаб-қувватлашда тубдан янги ривожланиш босқичига ўтиши зарур ҳисобланиб, мамлакатимиз инвестициявий фаолиятининг асосий йўналишларини қайта кўриб чиқиб, хорижий инвестициялар ва кредит линияларини жалб этиш соҳасида ХМТ билан ҳамкорлигини янада кенгайтириш долзарб масалалигича қолмоқда.

Глобал иқтисодиёт тизимининг бир қисми бўлган Ўзбекистон иқтисодиётига ҳам мазкур омиллар таъсир қилмоқда, бу эса ўз навбатида ушбу ҳолатнинг салбий таъсирларини юмшатиш бўйича самарали олдини олувчи чоралар кўришни талаб қилади. Бунда туризм, транспорт, фармацевтика ва тўқимачилик саноати каби республика иқтисодиётининг жадал ривожланаётган

²⁶ www.railway.uz